

Samen Verantwoord

Verslag

Ketendag Verantwoorden en Beleid

Amersfoort, 11 maart 2025

Welkom

Anne Boelsma heet iedereen welkom en start met een korte terugblik op de vorige ketendag van 17 december 2024. Van de presentatie van de drie Proofs of Concept (PoC's) is een [videoregistratie](#) gemaakt die wordt getoond.

Aansluitend noemt Anne het **doelgroeponderzoek** naar de naamsbekendheid van Samen Verantwoorden onder administratiekantoren, indieners van jaarrapportages, accountants en bestuurders die verantwoordelijk zijn voor het jaarverslag. De eerste groep (de administratiekantoren) zal op 18 maart 2025 worden benaderd. Het onderzoek krijgt een structureel karakter en zal – afhankelijk van de verdere implementatie – jaarlijks of tweejaarlijks worden herhaald.

Er zijn nieuwe communicatie-uitingen te melden: het programma heeft een eigen pagina op **LinkedIn** (met een oproep deze te volgen) en er is een [nieuwe testimonial](#) van Chantal Schilder op de campagnepagina.

Voor **personeelsinformatie** heeft een bijeenkomst van de werkgroep datakwaliteit plaatsgevonden. Er wordt met leden van de werkgroep een pilot uitgevoerd waarvan resultaten bij de volgende ketendag zullen worden getoond.

De ketendag van 11 maart 2025 in vogelvlucht:

- de online community gaat van start. Ambassadeurs zijn van harte welkom!
- de handleiding voor duurzaamheidsverantwoording is klaar. Sascha Jansz van de KNAW vertelt hoe zij er binnen haar organisatie mee aan de slag gaat.
- overzicht van softwareleveranciers die iXBRL aanbieden is beschikbaar en te vinden op: [Resultaten werkgroepen – Campagne](#) onder Resultaten Werkgroep iXBRL / Hulp bij keuze softwareleverancier
- Willem Geijtenbeek en John Molenaar van PWC vertellen wat de invoering van Inline XBRL betekent voor de accountantscontrole én presenteren een praktische oplossing
- hoe zorgen we er voor dat meer besturen straks mee gaan doen? De deelnemers van de ketendag bieden oplossingen en suggesties om de achterban te bereiken
- hoe moet de samenwerking tussen ketenpartners er straks uitzien? De deelnemers van de ketendag geven aan wat zij belangrijk vinden

Online community - ambassadeurs gezocht

Bij de vorig ketendag is de online community voor Samen Verantwoorden gepresenteerd. Er zijn nu afspraken gemaakt en we zijn nu op zoek naar ambassadeurs die met ons de nieuwe online community Samen Verantwoorden willen opzetten. Wanneer je mee wilt helpen, stuur dan een mailtje naar samenverantwoorden@duo.nl. We zoeken:

- 1. inspiratoren;** als inspirator denk je mee over de inhoud van het platform. Taken: inhoudelijk betrokken bij Samen Verantwoorden, onderwerpen aandragen aan de uitvoerders, aansluiten bij de volgende sessies: Kick-off, Ontwerpsessie en de Spiegelsessie. Tijdsindicatie: **eenmalig 7 uur**, verspreid over een aantal weken.
- 2. uitvoerders;** als uitvoerder creëer je de eerste minimale waardevolle basis. Taken: inhoudelijk betrokken bij Samen Verantwoorden, verantwoordelijk voor de uitvoering van het ontwerp van een groep, aansluiten bij de volgende sessies: Kick-off, Groepsbeheertraining, Ontwerpsessie, Werksessie en de Spiegelsessie (en optioneel) e-learning modules. Tijdsindicatie: **eenmalig 14 uur**, verspreid over een aantal weken.

Agenda

1. Nieuws uit de werkgroepen
2. Wat is de impact van de invoering van iXBRL voor de accountantscontrole?
3. Hoe bereiken we de achterban
4. Samenwerken in de toekomst
5. Plenaire afsluiting

Werkgroep Duurzaamheid door Liselot van Straten

- Europese & nationale ontwikkelingen
- Handreiking
- Planning

Duurzaamheidsverantwoording in het onderwijs

Sascha Jansz - Coördinator Duurzaamheid,
Koninklijke Nederlandse Akademie van
Wetenschappen, deelt haar aanpak voor een
succesvolle uitvoering.

K O N I N K L I J K E N E D E R L A N D S E
A K A D E M I E V A N W E T E N S C H A P P E N

Duurzaamheidsverantwoording

De KNAW

Het genootschap

- Opgericht 1808, excellente wetenschappers
- Forum en advies

De instituten

- 12 instituten + 2 onderzoeksinfrastructuur
- Onderzoek

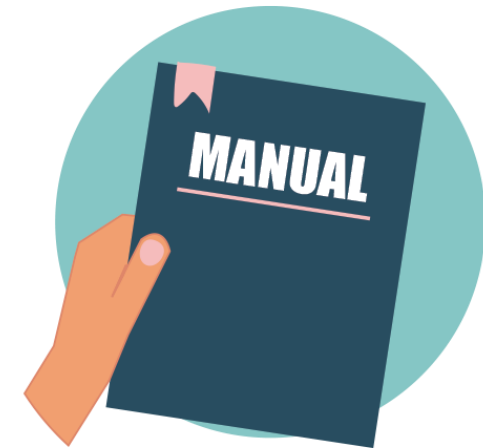
Het bureau

- Overkoepelende ondersteuning

(Inter)nationale ontwikkelingen

Duurzaamheid wordt ESG

De KNAW

De KNAW voelt medeverantwoordelijkheid voor en urgentie bij het thema duurzaamheid en zal in de komende jaren op verschillende manieren hier aandacht voor hebben.

Maar hoe dan?

De KNAW

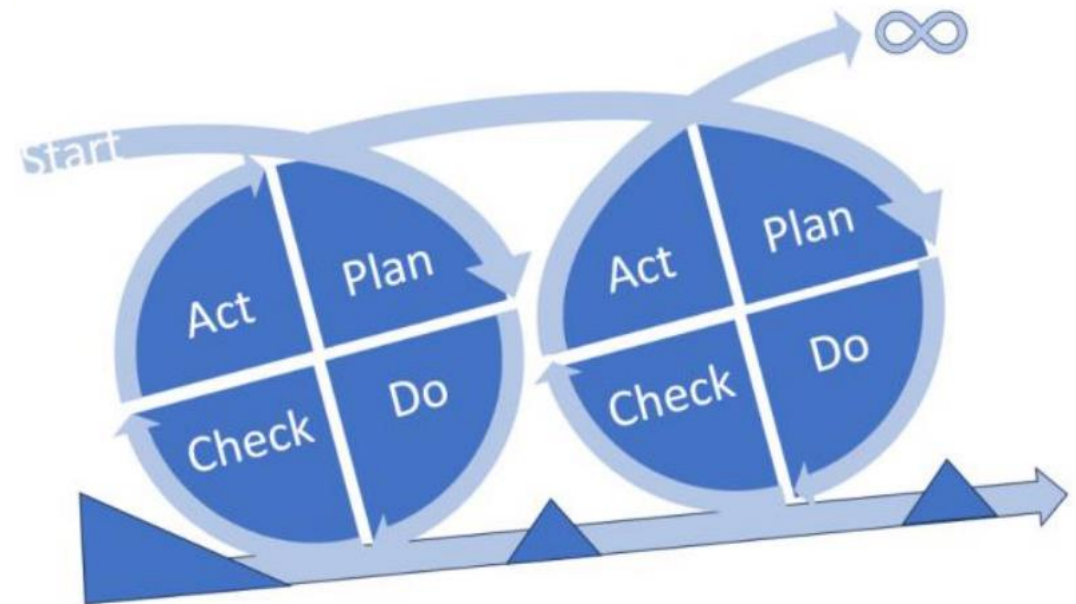
Creëren van inzicht

- Waar staan we?
- Waar willen we naartoe?
- Hoe meetbaar maken?
- Hoe groeien en ontwikkelen?

Afwegingskader voor keuzes

Huidige best practice: CSRD

- Vergelijkbaar met anderen
- Meer dan rapporteren → strategie
- PDCA – continue verbeteren

Bedrijfsvoering en impact kerntaken

DMA en waardecreatiemodel

Dubbele materialiteitsanalyse

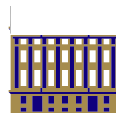
Wat zijn de belangrijke (materiële) onderwerpen voor de KNAW?

1. Impact van de KNAW op de omgeving
2. Impact van de omgeving op de KNAW

Dubbele materialiteitsanalyse (DMA)

- Stukken
- Interviews
- Validatie werkgroep
- Beoordeling
- Kalibratie
- Goedkeuring Directie

Impact materieel

Drempelwaarde: ≥ 3

NB: relatieve positie binnen de vier kwadranten is arbitrair

Impact & Financieel materieel

Niet materieel

Klimaat

Sociaal

Governance

KNAW specifiek

Financieel materieel

Resultaten DMA

Creëert draagvlak

- \pm 30 personen direct betrokken bij proces en uitkomsten

Brengt structuur

- Duidelijk doel
- Goedkeuring door directie

Creëert momentum

- Wil om KPI's en doelstellingen te inventariseren
- Vliegwiel naar opname in strategie

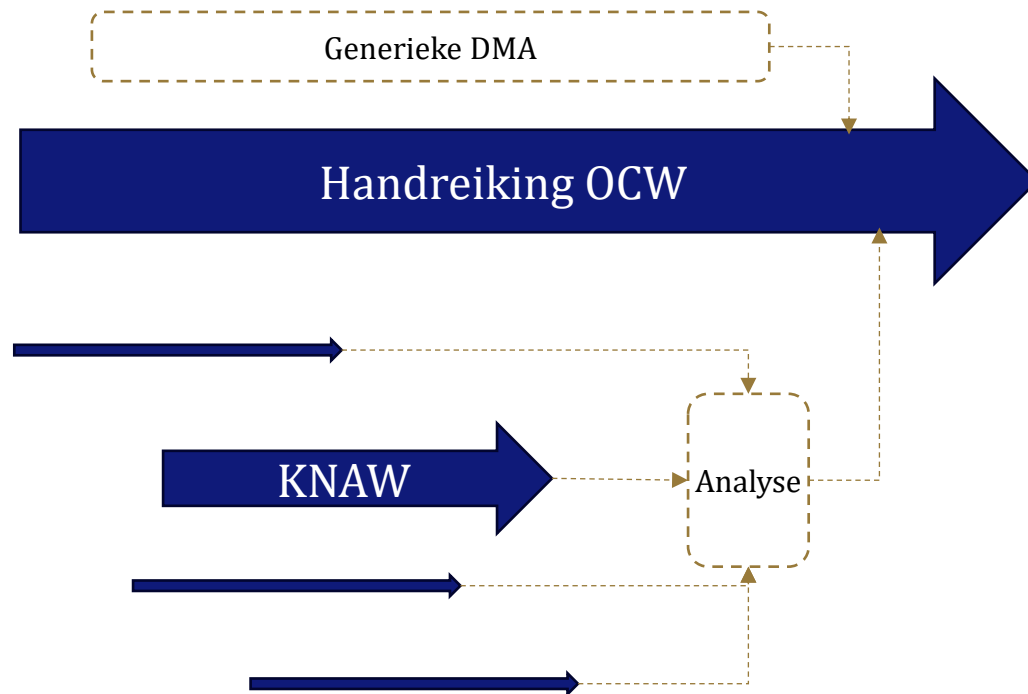
En nu?

Is dit nu vergelijkbaar met andere kennisinstellingen?

Kunnen niet alles tegelijk oppakken, hoe prioriteiten te stellen?

Tot stand komen handreiking

Werkgroep 48 personen

- Duurzaamheidscoördinatoren, financials, controllers, adviseurs, en accountants
- PO, VO, SO, MBO, HBO, WO en kennisinstellingen.

Generieke DMA

- Sector specifieke standaard

Wisselwerking DMA KNAW en anderen

Vergelijken verschillende kennisinstellingen

Analyse

- 2 universiteiten
- 2 hogescholen
- NWO
- KNAW

Wat is materieel?

En waarom?

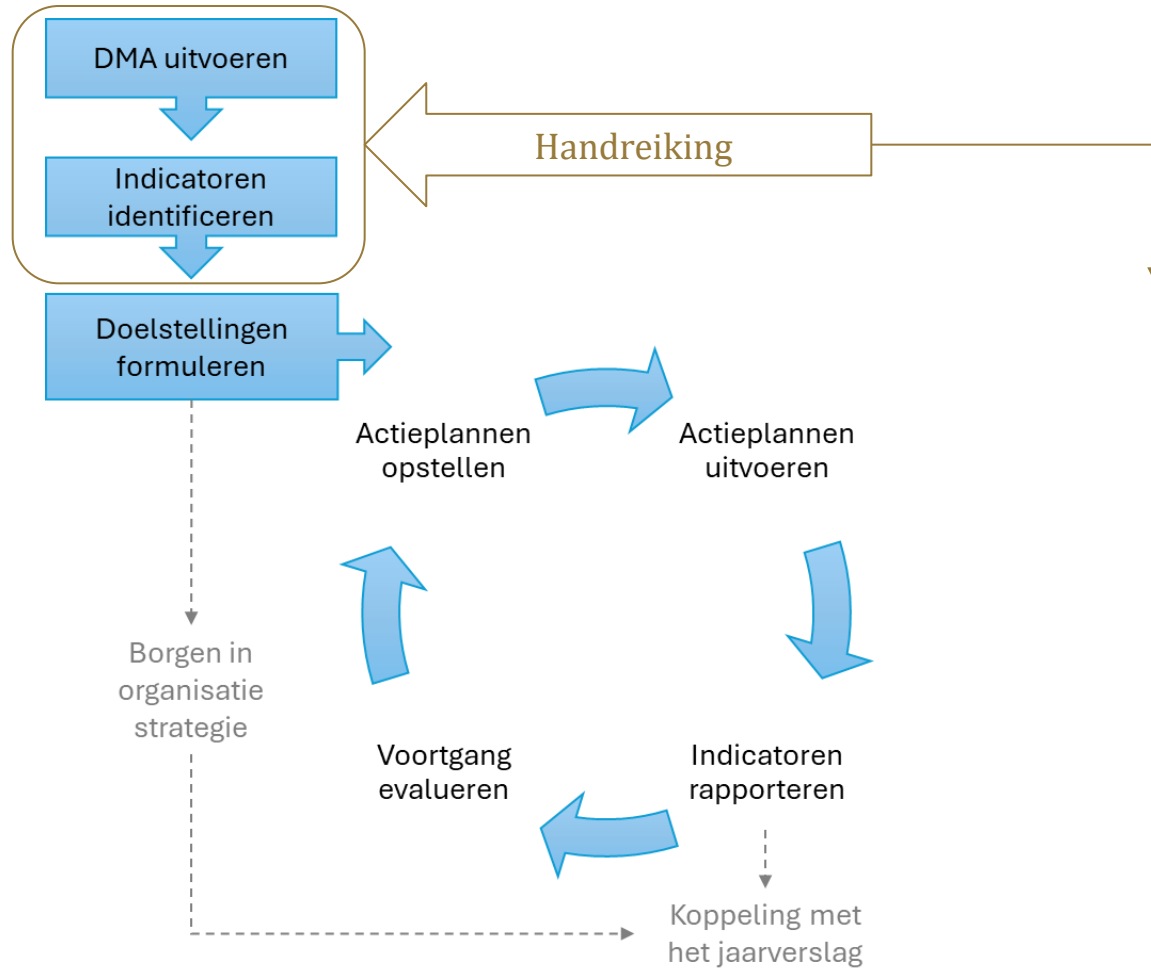
Biodiversiteitsverlies						
Landgebruik en omzetting			X			
Directe exploitatie						
Invasieve exoten						
Impact op omvang soortenpopulatie		X	X		X	
Uitsterving van soorten		X	X			
Landdegradatie						
Verwoestijning						
Bodemafdekking						
Impact op ecosysteemdiensten		X	X		X	
Biodiversiteit		X	X			
Materiaalgebruik en circulaire economie						
Materiaalinstromen inclusief materiaalgebruik		X			X	
Gebruik van zeldzame materialen en producten						
Materiaaluitstroom m.b.t. producten en diensten						
Afval(stoffen)	X	X	X		X	
Circulariteit	X		X			X
Werkomstandigheden						
Baanzekerheid				X		X
Werktijden						
Gezondheid en welzijn medewerkers						
Werk-privé balans		X			X	X
Veiligheid en gezondheid	X	X	X	X	X	X
Werkomstandigheden			X			X

De handreiking

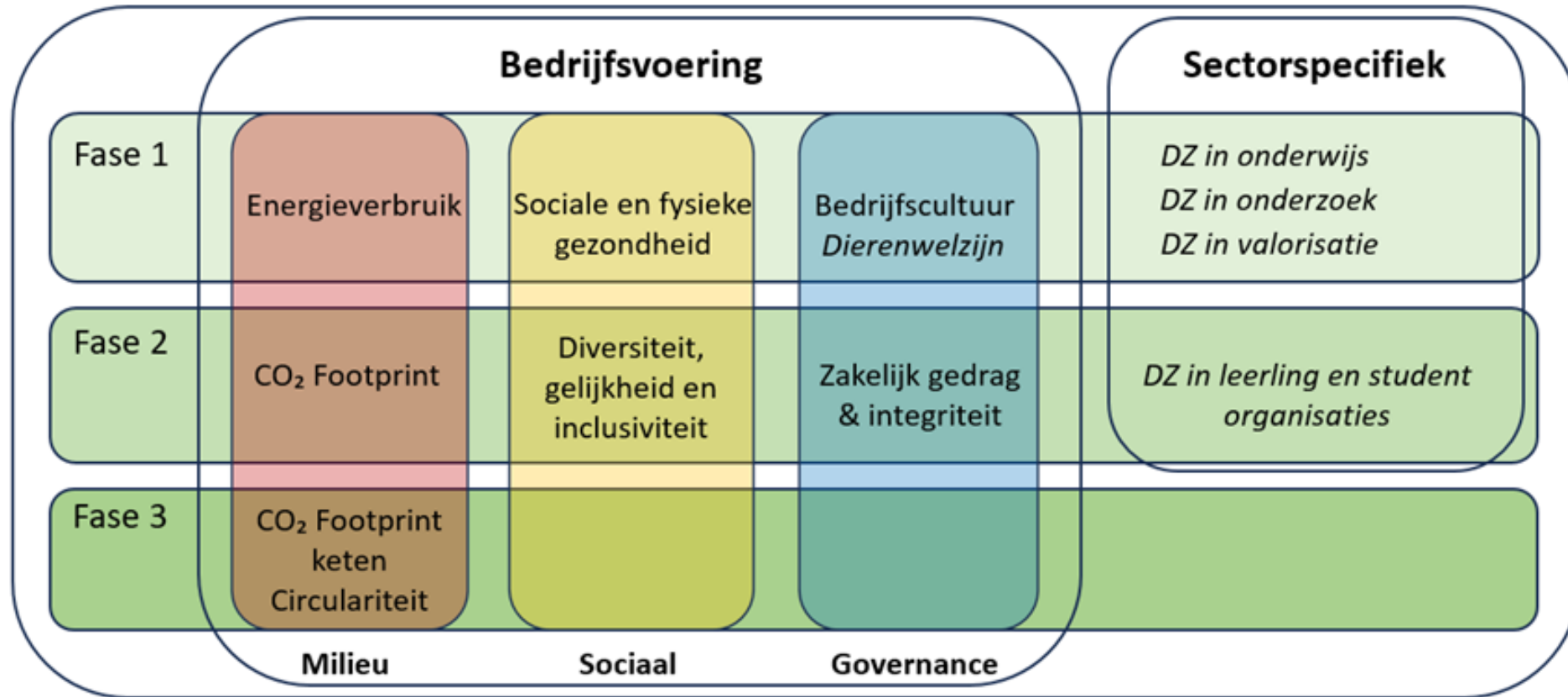

Proces

Handreiking OCW

Groeimodel

Schuingedrukt in figuur: te overwegen aanvullende thema's die voor een deel van de sector materieel kunnen zijn

Indicatoren

Milieu				
Fasering		Indicator	Link naar toelichting	
Fase 1	Energieverbruik	Verbruik	Electraverbruik in kWh Verbruik stadswarmte in kWh Gasverbruik in kWh	Bijlage C
		Opwekking	Duurzaam opgewekte energie in kWh en percentage - toelichting eigen opwekking (kWh en methode) - toelichting ingekochte energie met duurzame opwekking en type certificaten (Bijv. garanties van oorsprong)	Bijlage C
		Doelstelling	toelichting doelstelling(en) voor komende 3 jaar	
Fase 2	CO_{2e}-footprint, scope 1 & 2	Scope 1	Berekend a.d.h.v. het GHG-protocol op basis van daadwerkelijk verbruik	Bijlage D
		Scope 2	Berekend a.d.h.v. het GHG-protocol op basis van daadwerkelijk verbruik. Weergave van zowel market-based als location-based CO _{2e} .	Bijlage D
		Doelstelling	Toelichting doelstellingen voor komende 3 jaar	
Fase 3	CO_{2e}-footprint, scope 3 (keten)	Scope 3	Berekend a.d.h.v. het GHG-protocol op basis van een spend-based analyse om hot-spots in kaart te brengen. Vervolgens kunnen deze hot-spots verder uitgewerkt worden, bijvoorbeeld door daadwerkelijke verbruiksdata op te vragen bij leveranciers.	Bijlage D
		Doelstelling	Toelichting doelstellingen voor komende 3 jaar	
Fase 3	Circulariteit	Afval Beleid	Hoeveelheid afval (T-2, T-1, T) - materiaaluitstroom Circulariteitsbeleid inclusief inkoop - materiaalinstroom o Aandacht voor stromen rondom bijvoorbeeld meubilair en IT materialen o PIANO, MVO-I, CO2-prestatieladder, etc. Er zijn meerdere kaders voor o Laboratoria verbruiksmaterialen	Bijlage E
		Doelstelling	Toelichting op circulariteitsambitie en doelstelling(en) mede aan de hand van de R-ladder.	

Handreiking Duurzaamheidsverantwoording

Bijlage C Toelichting energieverbruik en opwekking

Algemeen: belang, definitie, regelgeving	<p>Ons energieverbruik levert een belangrijke bijdrage aan CO₂-uitstoot en klimaatverandering. Het is essentieel om fossiele brandstoffen te vervangen voor duurzamere alternatieven, maar nog beter is het om het verbruik te reduceren, zodat er minder energieproductie nodig is.</p> <p>Bij energie gaat het zowel om het energiegebruik als de energieproductie van organisaties. Bij energiegebruik is het van belang of de stroom is opgewekt uit fossiele (niet-hernieuwbare) bronnen of hernieuwbare bronnen.</p> <p>Energieverbruik is de totale hoeveelheid energie die een organisatie heeft verbruikt, gemeten in (of omgerekend naar) kilowattuur (kWh).</p> <p>Energieopwekking is de productie van energie, bijvoorbeeld door geothermische systemen, zonnepanelen, biobrandstoffen, fossiele brandstoffen, wind, etc., gemeten in (of omgerekend naar) kilowattuur (kWh).</p> <p>Energiebesparingsplicht De energiebesparingsplicht (Europese Energie-Efficiency Richtlijn, EED) geldt voor locaties met een relevante milieubelastende activiteit én met een jaarlijks energiegebruik vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas (equivalent). Deze onderwijsinstellingen moeten hier één keer in de 4 jaar over rapporteren aan de Bijzondere Dienst voor Ondernemend Nederland (RVO).</p> <p>Daarnaast verplicht de EED om energiebesparende maatregelen die zich binnen vijf jaar terugverdienen uit te voeren.</p>
Afwijkingen per sector	<p>Funderend Onderwijs Bij Funderend Onderwijs zijn de gebouwen doorgaans in bezit van de gemeente. Scholen hebben de exploitatie verantwoordelijkheid. Afhankelijk van lokale afspraken vinden de investeringen bij renovaties en groot onderhoud plaats. De energieverbruik gegevens zijn vaak niet bekend bij FO-organisaties. In het programma huisvesting van de OCW-directie FO wordt samengewerkt met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de sectorraden van FO om o.a. deze energiegegevens betrouwbaar beschikbaar te krijgen. Nadat deze gegevens beschikbaar zijn zal dit ook in de daaropvolgende update van deze handreiking worden meegenomen (zie bijlage P).</p> <p>Mochten deze gegevens niet beschikbaar zijn en ook niet bij de gemeente of energieleverancier opgevraagd kunnen worden, geef dit dan aan in de rapportage</p>
Indicator (en)	<p>Electraverbruik in kWh</p> <p>Verbruik stadswarmte in kWh</p> <p>Stadswarmte wordt uitgedrukt in GigaJoule (GJ). Om het te kunnen vergelijken met de andere energiebronnen de volgende omrekenfactor gebruiken: 1 GJ = 277,777778 kWh.</p>

29

Prioritering thema's

KNAW

E

Klimaatmitigatie

Verlagen van emissies uit eigen operatie en waardeketen

Energie

Investeren in energieficiëntie en schone energie

S

Waarderend Leiderschap
(incl. Erkennen en Waarderen)

Nieuwe vormen van leiderschap, prestaties anders beoordelen

IDEA & Sociale Veiligheid

Inclusie, Diversiteit, Equity, Accessibility, Sociale Veiligheid

G

Organisatiecultuur

Borgen van een effectieve en (wetenschappelijk) integere organisatie

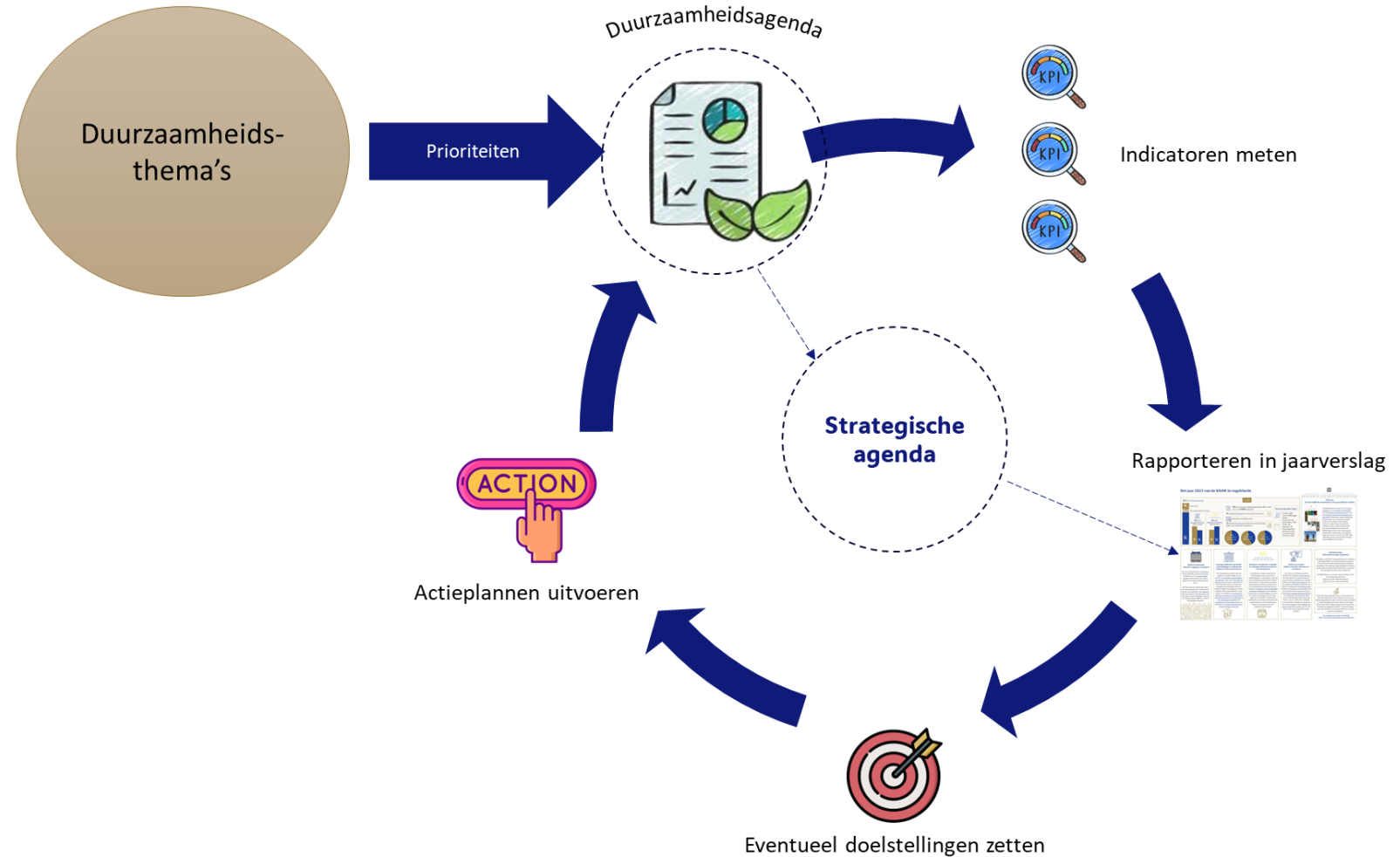

Vervolg

Projectgroepen

- KPI's
- Doelstellingen

Handreiking als startpunt

Hoe kan je de handreiking toepassen?

Starten is belangrijker dan perfectie

Gefaseerd oppakken

Kan al starten voordat je DMA opzet

Best practice → vergelijkbaar

Vragen?

KONINKLIJKE NEDERLANDSE
AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Werkgroep iXBRL door Evert van Ekelenburg

Keuze softwareleveranciers rapportagesoftware

1. Overzicht met softwareleveranciers van rapportagesoftware is opgesteld en afgestemd met softwareleveranciers die vragenlijst hebben ingevuld en aangeleverd bij DUO.
2. Eerste pagina bevat overzicht met belangrijkste kenmerken van alle softwareleveranciers om eerste selectie te kunnen maken. Mogelijkheid om door te klikken naar uitgebreide vragenlijst zoals die softwareleverancier is ingevuld.
3. Overzicht is te vinden op campagnepagina van Samen Verantwoorden [Resultaten werkgroepen – Campagne](#) onder Resultaten Werkgroep iXBRL / Hulp bij keuze softwareleverancier

Stand van zaken Proof of Concepts

- Proof of Concepts zijn zeer waardevol gebleken om zaken boven water te krijgen.
- Aantal onderwijsinstellingen die PoC1 hebben gedaan over 2023 doen roll-forward naar 2024.
- Aantal onderwijsinstellingen en administratiekantoren hebben aangegeven PoC1 te willen opstarten zo gauw overzicht leveranciers rapportagesoftware beschikbaar is.
- Bijzondere aandacht voor PoC1 met kleine onderwijsinstelling en administratiekantoor.
- Afstemming met accountants in kader van PoC2 en PoC3.
- Nog aantal uit te zoeken zaken in Verplichtstelling Groot.

Onderwijs volgt Verplichtstelling Groot, maar ...

- Onderwijs gaat anders om met jaarverslag dan Kamer van Koophandel.
- Gedetailleerdheid van markeren (taggen) bij Onderwijs is uitgebreider dan bij Groot.
- Digitaal ondertekenen van de controleverklaring door accountant doet Groot voorlopig nog niet?
- Controleverklaring wordt bij Groot in jaarverslag opgenomen bij Overige gegevens en niet gemarkeerd (getagd)?
- Vergelijken van voor de mens leesbaar jaarverslag met in jaarverslag opgenomen XBRL-tags nog steeds mogelijk
- Inhoud Report Package bij Groot laat veel ruimte wat voor Onderwijs onhandig is.

Vervolgstappen

- Jaarverslag in iXBRL blijft uitgangspunt.
- Onderwijs moet niet sneller willen gaan dan Groot.
- Korte herbezinning Onderwijs.
- Onderwijs specificaties opstellen en afstemmen met ketenpartners.
- PoC1 opstarten met kleine onderwijsinstellingen, administratiekantoren en softwareleveranciers.
- Uitbreiden naar onderwijsinstellingen en administratiekantoren die we nog niet bereikt hebben.

Werkgroep Toekomst door Hans Plomp

De werkgroep Toekomst is bijeen geweest als voorbereiding van deze ketendag. Er is afgesproken om een serie gesprekken te organiseren over de gewenste samenwerking binnen de verantwoordingsketen in de toekomst, te beginnen met leden van de werkgroep zelf. Het plan is om nog meer gesprekken te voeren, ook met functionarissen buiten de keten zelf. De volgende sheet toont de eerste opbrengst van de huidige overlegstructuren waar de uitvoering van verantwoording onderwerp van gesprek is.

periodiek

INTERN

- jaarverslaggeving (BD)
- verantwoording DGFO
- informatieproducten DUO/IP en beleidsdirectie OWB
- FEZ/inspectie, directie RJZ

EXTERN

- werkgroep onderwijs NBA
- werkgroep onderwijs Raad voor de Jaarverslaggeving
- voor- en najaarsoverleggen inspectie – OAP

ad hoc

- diverse overleggen met administratiekantoren, accountants, brancheorganisaties en sectororganisaties

(twee) jaarlijks

- Congres Staat van het Onderwijs
- CFA
- FIS-congres
- LOHOFA
- Verantwoordingsronde

Wat is de impact van iXBRL voor de accountantscontrole?

Wat moeten accountants, onderwijsinstellingen en administratiekantoren allemaal regelen op het gebied van digital assurance en digitaal ondertekenen?

Willem Geijtenbeek en John Molenaar van PwC Nederland aan het woord.

Digitale jaarverslaggeving en de rol van de accountant

Willem Geijtenbeek en John Molenaar, PwC Accountants

Ketendag DUO, 11 maart 2025

Agenda

1. Huidige status van digitale rapportages
 - SBR 1.0, DNB en ESEF
2. Nieuwe wet- en regelgeving
 - Besluit elektronische deponering handelsregister, SBR 2.0 en de Duurzaamheidsrichtlijn
3. De rol van de accountant bij digitale rapportages
 - Assurance proces, standaard, object, verklaring, zekerheidsnivo's en ondertekenen
4. Impact van digitaal rapporteren in de onderwijssector
5. Een aantal vragen en discussie

1. Huidige status van digitale rapportages – SBR en DNB

Jaarverslaggevingsketen:

- > Categorie Micro en Klein -> in XBRL-vorm, verplicht sinds 2016, 850.000+
- > Categorie Middelgroot -> in XBRL-vorm, verplicht sinds 2017, 11.000+
- > Stellen o.b.v. de Nederlandse Taxonomie hun (**deponerings**)jaarrekening op, al dan niet m.b.v. van zogenaamde *Preparer Extensions*
- > Gebruik van de *Consistente Presentatie specificatie* om aansluiting met de statutaire jaarrekening te controleren (van het ‘getrouwe beeld’)
- > De structuur en het uiterlijk van de jaarrekening is behoorlijk ingeperkt en oogt ‘kaal’

Toezietsrapportages aan DNB:

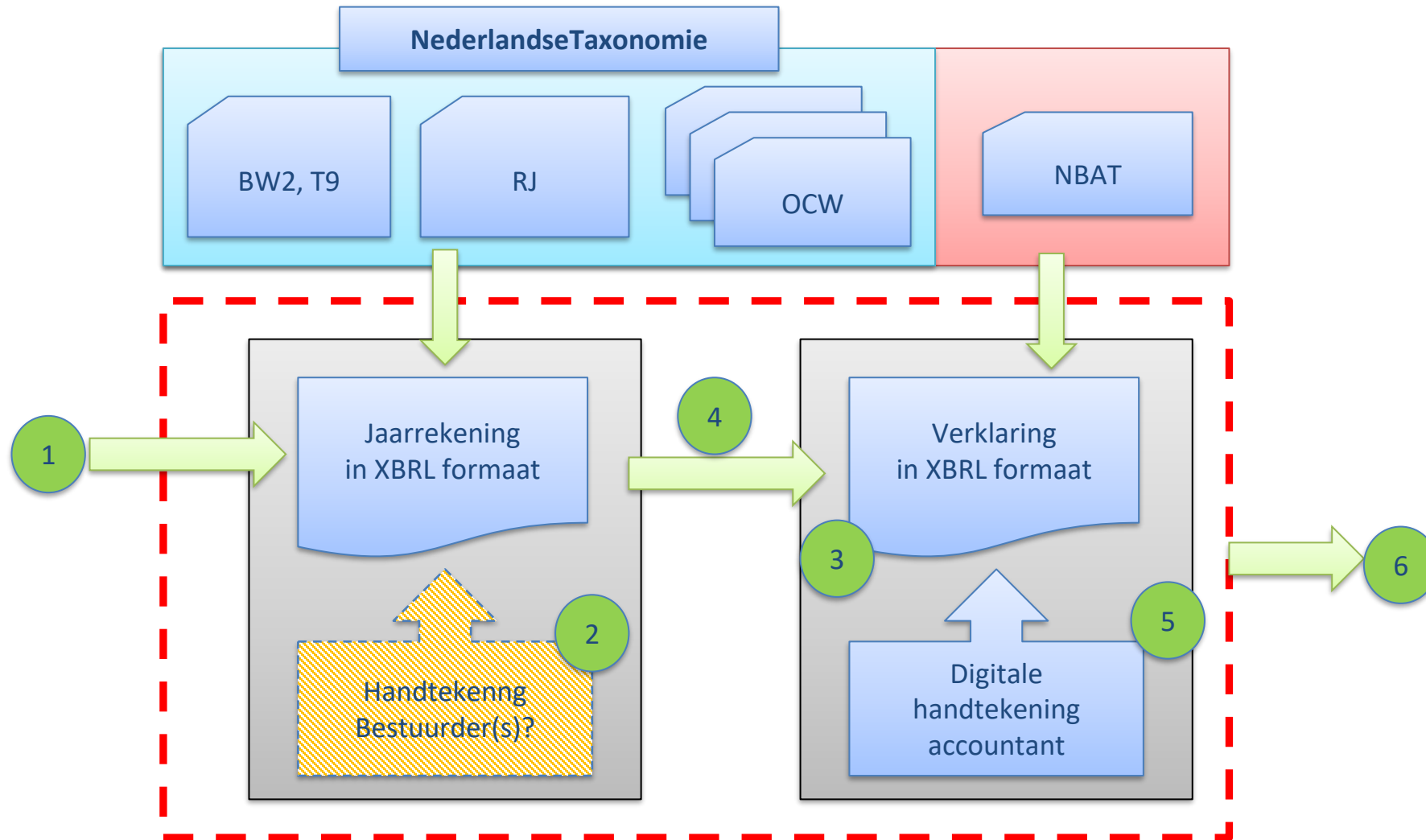
- > Banken, verzekeraars en pensioenfondsen rapporteren o.b.v. EBA en EIOPA taxonomieën
- > Assurance alleen op de inhoud van de rapportage, geen ‘getrouw beeld’
- > Verklaring van de accountant in XBRL-vorm conform SBR Assurance

Jaarrekening
Enkelvoudige jaarrekening
Balans

	Euro	
	31 december 2023	31 december 2022
		Na resultaatbestemming
Balans voor of na resultaatbestemming		
Activa		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	0	0
Materiële vaste activa	668.082	479.211
Financiële vaste activa	0	0
Totaal van vaste activa	<u>668.082</u>	<u>479.211</u>
Vlottende activa		
Vorderingen	770.433	3.087.029
Liquide middelen	17.877.701	12.832.637
Totaal van vlottende activa	<u>18.648.134</u>	<u>15.919.666</u>
Totaal van activa	<u>19.316.216</u>	<u>16.398.877</u>

			Gross carrying amount of exposures with forbearance measures										Collateral received on exposures with forbearance measures	
			Performing exposures with forbearance measures					Non-performing exposures with forbearance measures						
					Instruments with modifications in their terms and conditions	Refinancing	of which: Performing forborne exposures under probation		Instruments with modifications in their terms and conditions	Refinancing	of which: Defaulted	of which: Impaired		of which: forbearance of non-performing exposures
			43959	43960	43961	43962	43963	43964	43965	43966	43967	43968		43969
			010	020	030	040	050	060	070	080	090	100	110	170
DEBT INSTRUMENTS AT AMORTISED COST	43988	180	80,044,744	5,159,955	5,159,955			74,884,789	74,884,789		68,713,919	63,383,532	74,884,789	42,787,792
Debt securities	43971	010												
Central banks	43972	020												
General governments	43973	030												
Credit institutions	43974	040												
Other financial corporations	43975	050												
Non-financial corporations	43976	060												
Loans and advances	43977	070	80,044,744	5,159,955	5,159,955			74,884,789	74,884,789		68,713,919	63,383,532	74,884,789	42,787,792
Central banks	43978	080												
General governments	43979	090												
Credit institutions	43980	100												
Other financial corporations	43981	110	5,369,675					5,369,675	5,369,675		5,369,675	5,369,675	5,369,675	5,369,675
Non-financial corporations	43982	120	20,134,288					20,134,288	20,134,288		19,893,855	19,893,855	20,134,288	
Of which: Small and Medium-sized Enterprises	43983	130												
Of which: Loans collateralised by commercial immovable property	43984	140												
Households	43985	150	54,540,781	5,159,955	5,159,955			49,380,826	49,380,826		43,450,389	38,120,002	49,380,826	37,418,117
Of which: Loans collateralised by residential immovable property	43986	160	46,565,072	4,261,103	4,261,103			42,303,969	42,303,969		36,373,532	31,353,482	42,303,969	34,483,086
Of which: Credit for consumption	43987	170	7,975,709	898,852	898,852			7,076,857	7,076,857		7,076,857	6,766,520	7,076,857	2,935,031

1. Huidige status van digitale rapportages – SBR rapportage proces

1. Huidige status van digitale rapportages - ESEF

- Geldt voor alle ondernemingen met een beursnotering op een EU-gereguleerd beurs
- Verplicht sinds boekjaar 2020 o.b.v. van de Transparantierichtlijn van de EU
- De regels hiervoor zijn uitgewerkt in een *Regulatory Technical Standard* en een *Reporting Manual*
- Het hele jaarverslag moet in XHTML-formaat worden opgesteld en dit is het enige toegestane officiële formaat!
- De financiële hoofdoverzichten en de toelichtingen daarbij moeten worden voorzien van XBRL-tags uit de ESEF- of IFRS-taxonomie. Dit staat bekend als 'InlineXBRL'
- Indien de onderneming in haar jaarverslag wil afwijken van de ESEF-taxonomie dan mag dat maar alleen d.m.v. het '*anchoring*' mechanisme.
- Deze aanpak beperkt de onderneming niet qua uiterlijk en inhoud van haar jaarverslag
- Deponering geschiedt bij de AFM die tevens zorgdraagt voor deponering bij de KvK

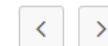
Consolidated statement of profit or loss and other comprehensive income

Consolidated statement of profit or loss and other comprehensive income

In millions of €

	Notes	2023	2022
Revenue	20	515.0	452.6
Costs of services and materials	22	(332.3)	(286.3)
Personnel costs	21	(98.5)	(107.2)
Depreciation	7	(8.1)	(7.0)
Amortisation	8	(38.3)	(31.0)
Impairment of non-current assets	7, 8	-	(0.5)
Other gains and losses	23	72.3	1.4
Other expenses	22	(37.3)	(161.0)
Operating profit / (loss)		72.8	(139.0)
Finance income	24	8.5	22.3
Finance costs	24	(37.2)	(23.4)
Net Finance costs		(28.7)	(1.1)
Share in profit/(loss) of joint venture and associate		-	-
Profit / (loss) before tax		44.1	(140.1)
Income tax expense	25	(19.0)	7.0
Profit / (loss) for the year		25.1	(133.1)
Attributable to:			
Owners of the company		23.7	(134.3)
Non-controlling interest		1.4	1.2

Items that may be reclassified to profit and loss, net of tax

Concept

- (ifrs-full) Employee benefits expense

The expense of all forms of consideration given by an entity in exchange for a service rendered by employees or for the termination of employment.

Properties

Date	1 Jan 2023 to 31 Dec 2023
Fact Value	€ 98,500,000
Accuracy	hundred thousands
Scale	millions
Change	8.1% decrease on 1 Jan 2022 to 31 Dec 2022
Entity	[LEI] 724500FAF2LMHPRX9R42
Concept	ifrs-full:EmployeeBenefitsExpense

< 1 of 1 >

References

IAS

Name	IAS
Number	1
IssueDate	2022-03-24
Paragraph	102
URI	https://taxonomy.ifrs.org/xifrs-link?type=IAS&num=1...
URIDate	2022-03-24

IAS

IAS

Calculations

Footnotes

Sections

2. Nieuwe wet- en regelgeving – ‘SBR 2.0’

Besluit elektronische deponering:

- > Bepaalt dat elektronisch deponeren de enige manier is voor jaarrekeningen
- > Vrijstellingen voor de Categorieën Middelgroot en Groot vervallen m.i.v. verslagjaar 2025
- > Voegt het XHTML/InlineXBRL-formaat toe aan het SBR afsprakenstelsel
- > Geeft ondernemingen de keuze om hun jaarrekening op te stellen in XBRL of Inline XBRL

Uitwerking in het SBR afsprakenstelsel ‘2.0’:

- > Integreert ESEF-specificaties in SBR maar voegt daar een aantal specifieke regels aan toe
- > De Nederlandse Taxonomie architectuur wordt aangepast om InlineXBRL te faciliteren en uitgebreid met de elementen van de IFRS-taxonomie
- > Aanpassingen zijn uitgewerkt in een *Regelgevende Technische Standaard*, een *Reporting Manual* en een *Conformance Suite*

2. Nieuwe wet- en regelgeving – Opmerkingen bij SBR 2.0

1. Ondernemingen hebben nu voor hun jaarrekening de keuze tussen:
 - (A) een efficiënt formaat met een vaste presentatiestructuur (XBRL), vooral geschikt voor ondernemingen waarvan de jaarrekening vooral een compliance-functie heeft;
 - (B) een flexibel formaat waarin men volledig vrij is om presentatie en inhoud te zelf bepalen (InlineXBRL), vooral geschikt wanneer de jaarrekening ook een belangrijke representatieve functie heeft;
2. Bij jaarrekeningen in InlineXBRL zal voorlopig de SBR Assurance aanpak niet worden toegepast; De controleverklaring kan separaat op papier of digitaal worden afgegeven maar i.i.g. gekoppeld d.m.v. een hash code*
3. Diverse leveranciers ontwikkelen software die geschikt is om InlineXBRL jaarrekeningen conform de SBR specificaties te maken. Verwacht wordt dat deze markt onderverdeeld zal zijn in (A) conversie-software en (B) rapportgeneratoren (al dan niet o.b.v. bestaande software)
4. Het toevoegen van organisatie-specifieke elementen aan een InlineXBRL jaarrekeningen kan uitdagend zijn en vergt de nodige expertise*

2. Nieuwe wet- en regelgeving – Duurzaamheidsrapportage

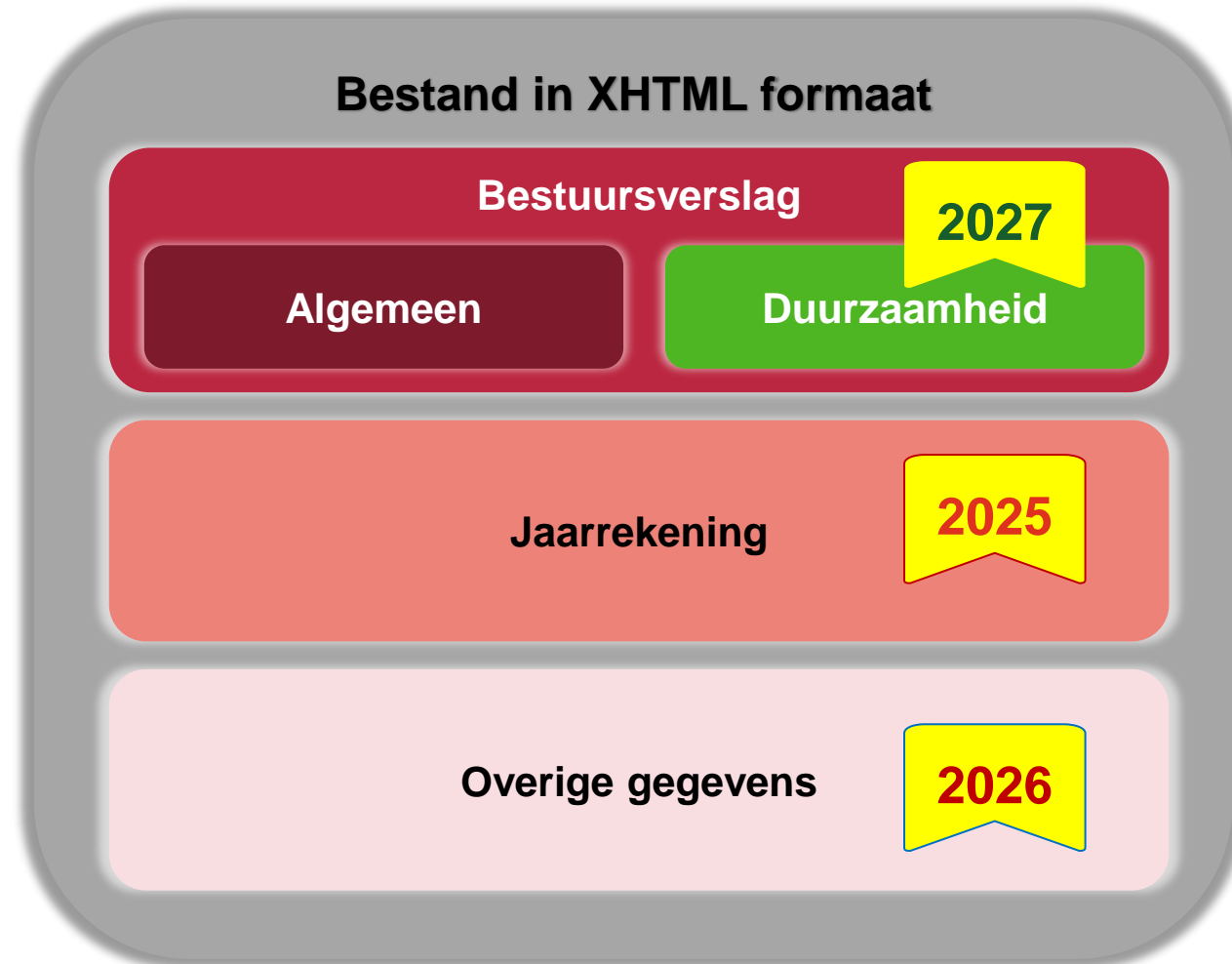
Corporate Social Responsibility Directive:

- > Beursnoteerde en grote ondernemingen moeten hun duurzaamheidsinformatie als apart onderdeel in hun bestuursverslag gaan rapporteren in het XHTML-formaat(...)
- > Deze duurzaamheidsinformatie moet van XBRL tags voorzien worden die verwijzen naar de ESRS-taxonomie
- > Gaat voor grote ondernemingen (nieuwe def.) in met ingang van verslagjaar 2027
- > De duurzaamheidsinformatie in het bestuursverslag moet gecontroleerd worden met een beperkte mate van zekerheid

Voorgestelde uitwerking in het SBR afsprakenstelsel:

- > De duurzaamheidsinformatie in het bestuursverslag mag niet separaat gerapporteerd worden, maar integraal onderdeel uitmaken van het jaarverslag
- > Grote ondernemingen zijn met ingang van verslagjaar 2027 dus gedwongen om te kiezen voor het InlineXBRL-formaat

2. Nieuwe wet- en regelgeving – Wat wanneer taggen

3. De rol van de accountant – Assurance proces en standaard

Standaard 3950N

Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument

3 oktober 2024

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

3. De rol van de accountant – Object(en) van onderzoek

‘Getrouw beeld’

Het zichtbare jaarverslag (BW2/T9, RJ660, RJO, WNT, etc. + Standaard 700)

Het digitale jaarverslag (Standaard 3950N en SBR functionele specificaties)

Het digitale bestand (SBR technische specificaties)

‘Compliance’

3. De rol van de accountant – Verklaring en zekerheidsnivo's

Vorm accountantsverklaring bij digitale rapportages:

Bij SBR -> in XBRL-vorm, op basis van de NBA taxonomie

Bij ESEF -> op papier of digitaal, gekoppeld d.m.v. hash totaal

Inhoud accountantsverklaring bij digitale rapportages:

Bij SBR -> alleen een 'getrouw beeld' verklaring; tagging d.m.v. consistente presentatie

Bij ESEF -> zowel 'getrouw beeld' verklaring als compliance verklaring

Zekerheidsnivo's accountantsverklaring bij digitale rapportages:

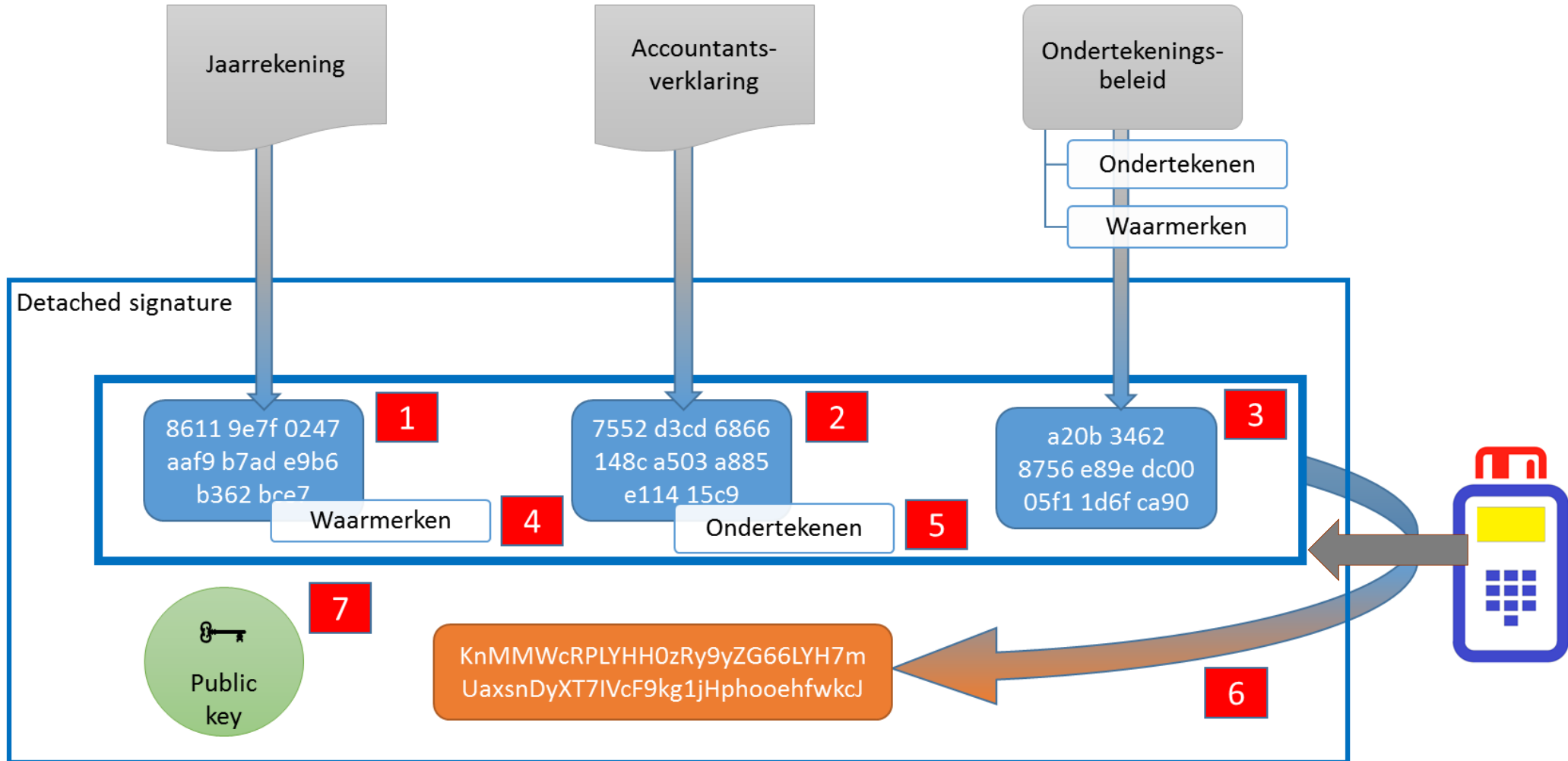
Zowel bij SBR als ESEF:

-> Redelijke mate van zekerheid m.b.t. de financiële informatie

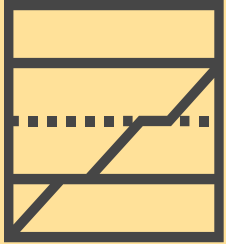
-> Redelijke mate van zekerheid m.b.t. compliance met specifieke wet- en regelgeving*

-> Beperkte mate van zekerheid m.b.t. de duurzaamheid informatie (in aparte verklaring)

3. De rol van de accountant – Waarmerken en ondertekenen

4. Impact van digitaal rapporteren in de onderwijssector o.b.v. SBR

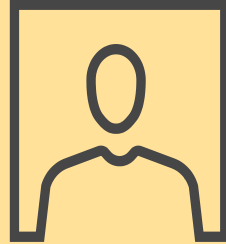

A. Jaarverslag

Er hoeft nog maar 1 officiële versie van het jaarverslag te zijn;-)

Die versie is geschikt voor alle toepassingen; Representatie, in- & externe verantwoording, hergebruik.

De verklaring van de accountant is onweerlegbaar gekoppeld aan het jaarverslag.

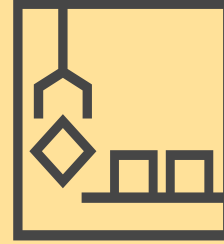

B. Samenwerken

De sector kan beter samenwerken om de OCW taxonomie zo 'passend' mogelijk te krijgen.

Geleerde lessen en inzichten kunnen daarmee optimaal worden vastgelegd en hergebruikt.

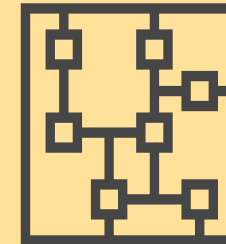
De inspanning van individuele organisaties om goed te rapporteren wordt daarmee zo klein mogelijk.

C. Software en infrastructuur

Bestaande rapportage software kan hergebruikt en geoptimaliseerd worden door de integratie van SBR functionaliteit.

Mogelijkheden voor het intern benutten van de voordelen van XBRL, bijv. door automatiseren van interne beheersmaatregelen

D. Processen en organisatie

Maar 1 verantwoordingsstroom voor interne en externe belanghebbenden.

Het interne rapportageproces kan verder geïntegreerd en gestroomlijnd worden.

5. Een aantal vragen en discussie

A. Digitaal rapporteren als middel om:

1. Het rapportageproces en de rapportageketen efficiënter en effectiever te maken?
2. Zowel het centraal als decentraal hergebruik van data te stimuleren?

B. De kwaliteit van de OCW taxonomie verbeteren door samenwerking in de keten?

1. Geleerde lessen en inzichten kunnen daarmee optimaal vastgelegd, gedeeld en hergebruikt worden

C. Mogelijkheden voor het intern gebruik van de OCW taxonomie samen onderzoeken?

1. Het 'verdiepen' van de OCW taxonomie (a la RGS) waardoor interne gegevens al bij vastlegging getagd zouden kunnen worden (t.b.v. een efficiënter en effectiever intern rapportageproces)
2. Administratieve last van het rapporteren beter in kaart brengen en mogelijk herverdelen of verminderen

D. Integratie van OCW taxonomie begrippen in beleid en de beleidscyclus?

E. Wat verwacht u van de accountant?/ Hoe kunnen wij bijdragen?

Dank voor uw aandacht!

*PricewaterhouseCoopers
Accountants NV
P.O. Box 8800
3009 AV Rotterdam
The Netherlands
M: +31 (0)6 53 18 93 60
john.molenaar@pwc.com*

John Molenaar
Assurance Lead Onderwijs

*PricewaterhouseCoopers
Accountants NV
P.O. Box 9616
1006 GC Amsterdam
The Netherlands
M: +31 (0)6 51 81 96 66
willem.geijtenbeek@pwc.com*

Willem Geijtenbeek
Digital Reporting Thought Leader

pwc.nl

© 2025 PwC. All rights reserved. Not for further distribution without the prior written permission of PwC.

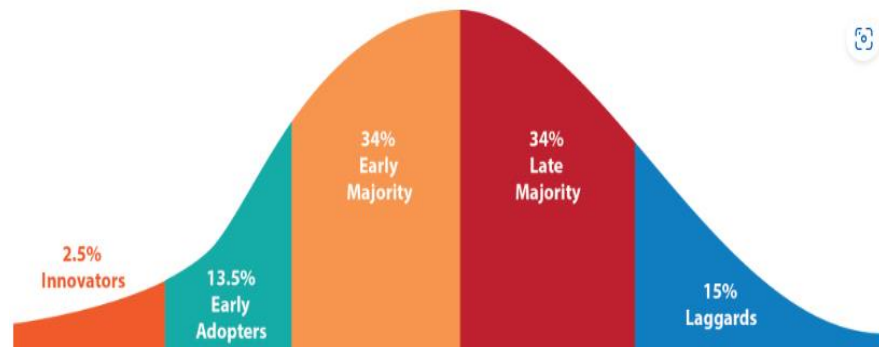
"PwC" refers to the network of member firms of PricewaterhouseCoopers International Limited (PwCIL), or, as the context requires, individual member firms of the PwC network.

Please see www.pwc.com/structure for further details.

Hoe bereiken we de achterban?

Tijdens de vorige ketendag deelden drie onderwijsinstellingen met een softwareleverancier hun positieve ervaringen met Proof of Concept 1: het aanleveren van het jaarverslag in iXBRL. Nu is de vraag: **hoe kunnen we uw achterban bereiken en motiveren om iXBRL te omarmen?** Eddie Plomp presenteert de Technology Adoption Curve en een overzicht met aantallen besturen en administratiekantoren.

Technology Adoption Curve

Aantal onderwijsbesturen en administratiekantoren

		Besturen	AK
totaal	100%	600	22
Innovators	2,5%	15	1
Early Adopters	13,5%	80	2
Early Majority	34%	200	7
Late Majority	34%	200	7
Laggards	16%	100	4

Hoe bereiken we de achterban?

Eddie Plomp stelt vragen aan de deelnemers: wat zijn de kernmerken van de Early Adopters? Kent een Early Adopter het programma al? Ken je Early Adopter? Hoe kunnen we de Early Adopters benaderen en wat moet de boodschap zijn om hen te overtuigen? Wat is de juiste timing om deze groep te bereiken?

De deelnemers gaan daarop met elkaar in gesprek. Aansluitend bespreken we de opbrengsten:

- er ligt een rol voor de raden (PO-, VO- en MBO-Raad), de Vereniging Hogescholen en Universiteiten van Nederland
- we kunnen goed gebruikmaken van verschillende formele en informele gremia die op allerlei plaatsen en op allerlei niveaus in de verantwoordingsketen van het onderwijs bestaan
- het programma Samen Verantwoorden kan presentaties in de genoemde gremia presentaties verzorgen.

Samenwerken in de toekomst

Wat heeft een *flashmob* te maken met samenwerken in de keten van de jaarverantwoording?

Hans Plomp laat een video zien waarin een dame onverwacht in een volle metro de medereizigers uitnodigt om mee te zingen met een lied wat zij direct daarop start. Na afloop vertelt Hans dat dit een voorbeeld is van samenwerken en koppelt daar de vraag aan hoe de samenwerking binnen de verantwoordingsketen er uit kan zien. Mede op basis van de eerste gesprekken daarover komt een vergelijking op tussen *samenwerken* in strikte zin en het vormen van een *community*. Hans presenteert een aantal aspecten waarop het verschil tussen beide zichtbaar wordt. Aansluitend discussiëren de deelnemers over deze aspecten en maken zij een keuze welk uiterste (samenwerken versus community) het beste past bij de toekomstige samenwerking. Tot slot geven zij aan welke termen de toekomstige samenwerking het beste typeren. De resultaten zijn op de volgende sheets weergegeven.

Samen Verantwoorden

1. structuur of cultuur

Formele samenwerking is vaak gebaseerd op contracten en afspraken. Een community groeit door een gedeelde identiteit, waarden en normen.

2. externe sturing of eigenaarschap

In een formele samenwerking is er meestal een duidelijke hiërarchie of regie. Een community werkt op basis van zelfsturing en gedeelde verantwoordelijkheid.

3. transactie of relatie

Samenwerking is vaak doelgericht en functioneel. Een community draait om verbondenheid en wederzijds vertrouwen.

4. efficiëntie of betrokkenheid

Samenwerkingen worden vaak strak gemanaged voor maximale efficiëntie. In een community draait het ook om interactie, engagement en vrijwillige bijdragen.

5. beperkte communicatie of open dialoog

Formele samenwerking gebruikt vaak geplande meetings en gestructureerde rapportages. Een community werkt beter met open communicatie, digitale platforms en spontane interactie.

6. exclusiviteit of toegankelijkheid

Samenwerkingen beperken zich vaak tot een vaste groep partners. Een community kan groeien door nieuwe leden gemakkelijk te laten aansluiten en bijdragen.

7. kennisbehoud of kennisdeling

In formele samenwerkingen wordt informatie vaak binnen vaste kringen gehouden. Een community functioneert optimaal als kennis vrij gedeeld wordt en iedereen ervan profiteert.

8. reactief of proactief

Formele samenwerkingen reageren vaak op problemen of kansen als ze zich voordoen. Een community is vaak vooruitstrevender, stimuleert innovatie en voortdurende verbetering.

Samen Verantwoorden

samenwerken

community

Samen Verantwoorden

Welke termen typeren de toekomstige samenwerking volgens u het beste?

Samen Verantwoorden

Tot de volgende ketendag op 27 mei bij OCW in Den Haag!

Vragen en opmerkingen? samenverantwoorden@duo.nl

Scan om naar
de webpagina
te gaan